

Jak czytać artykuły naukowe VI, czyli:

12 PYTAŃ, KTÓRE POMOGĄ OCENIĆ I WYKORZYSTAĆ PUBLIKACJE BADAŃ TESTÓW DIAGNOSTYCZNYCH

Jak korzystać z przewodnika:

Podczas oceny należy wziąć pod uwagę trzy ogólne kwestie badania testów diagnostycznych:

- Czy wyniki / rezultaty badania są ważne (*validity*)? (Część A)
- Jakie są rezultaty? (Część B)
- Czy rezultaty badania mogą być przydatne w kontekście Czytelnika (*applicability / external validity*) (Część C)

12 pytań ma na celu pomóc w przemyśleniu tych kwestii systematycznie. Pierwsze dwa pytania są pytaniami przesiewowymi i można na nie odpowiedzieć szybko. Jeśli odpowiedzi na oba pytania brzmią „tak”, warto przejść do pozostałych pytań.

Pytania w pewnym stopniu pokrywają się. Na większość pytań należy odpowiedzieć „tak”, „nie” lub „trudno powiedzieć”.

Po każdym pytaniu podano także kilka wskazówek oznaczonych kursywą. Te wskazówki mają na celu przywołanie najważniejszych aspektów danego pytania.

W komentarzach należy zapisać powody swoich odpowiedzi.

Oceniany artykuł i dane bibliograficzne:

.....
 .....

Informacja o sposobie przygotowania przewodnika:

Materiał jest oparty na listach kontrolnych Critical Appraisal Skills Program, CASP. Listy kontrolne CASP zostały zaprojektowane jako narzędzia edukacyjne i pedagogiczne, a nie jako formalne narzędzia oceny jakości metodologicznej publikacji naukowych. Dlatego nie zaproponowano do nich systemu punktacji. Podstawowe listy kontrolne CASP (randomizowane badanie kontrolowane i przegląd systematyczny) były oparte na przewodnikach do literatury medycznej dla użytkowników JAMA „Users’ guides to the medical literature” z 1994 r. (na podstawie Guyatt GH, Sackett DL i Cook DJ) i pilotowane z udziałem przedstawicieli zawodów ochrony zdrowia. Ponadto, poradniki były konsultowane wśród użytkowników. Inspiracją były też inne publikacje, w tym witryny internetowe – patrz <http://pro-ebp.awf-bp.edu.pl/>

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (*validity*)?

PYT 1 Czy badanie / test zawiera jasno sformułowane pytanie, na które ma odpowiedzieć?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Pytanie powinno zawierać informacje na temat:

- populacji
- testu / próby / interwencji (test)
- środowiska / kontekstu (setting)
- efektów / skutków / rezultatów / wyników (outcomes)

Komentarze:

.....

.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (*validity*)?

PYT 2 Czy przeprowadzono porównanie z odpowiednią normą / wartością referencyjną (*reference standard*)?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Czy ten test referencyjny (bądź te testy) (*reference test(s)*) jest / są najlepszym dostępnym wskaźnikiem w danych okolicznościach?

Komentarze:

.....

.....

Czy kontynuować:

Tak

Nie

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 3 Czy u wszystkich badanych zastosowano / otrzymali test diagnostyczny i test referencyjny?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy u badanych zastosowano oba rodzaje testów / badań,
- czy oba elementy zostały uwzględnione, niezależnie od wyników testu (badania),
- sprawdź tabelę 2x2 (błąd weryfikacji - verification bias)

Komentarze:

.....

.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 4 Czy na wyniki testu / rezultaty badania mogły wpłynąć wyniki normy referencyjnej?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy zastosowano zaślepienie,
- czy testy zostały przeprowadzone niezależnie,
- błąd / stronniczość oceny / recenzji (review bias).

Komentarze:

.....

.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 5 Czy jasno opisano stan chorobowy / problem zdrowotny (lub inny badany) badanej populacji?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- przedstawione objawy / symptomy,
- stopień ciężkości choroby / nasilenia problemu zdrowotnego / innego badanego zjawiska,
- choroby / problemy / zjawiska współwystępujące,
- diagnozy / rozpoznania / określenia różnicujące (błąd spektrum choroby / zjawisk – spectrum bias).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 6 Czy metody wykonania testu zostały opisane wystarczająco szczegółowo?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy przestrzegano protokołu badania.

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ B Jakie są rezultaty?

PYT 7 Jak są wyniki?

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy przedstawiono wskaźniki czułości i swoistości i / lub wskaźniki prawdopodobieństwa,
- czy wyniki są przedstawione w taki sposób, aby Czytelnik mógł je sam wyprowadzić / wyliczyć.

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ B Jakie są rezultaty?

PYT 8 Jak bardzo Czytelnik jest pewny rezultatów badania? Czy wzięto pod uwagę konsekwencje i koszt proponowanych nowych (alternatywnych) testów?

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy efekty / rezultaty mogły wystąpić przypadkowo,
- czy istnieją granice ufności (confidencelimits) oraz jakie one są.

Komentarze:

.....

.....

CZĘŚĆ C Czy rezultaty badania mogą być przydatne w kontekście Czytelnika? (stosowalność / trafność zewnętrzna)

Należy zastanowić się, czy ważny/ interesujący jest przede wszystkim wpływ na populację, czy też na jednostkę

PYT 9 Czy wyniki / efekty można zastosować do pacjentów / osób lub populacji interesujących / dotyczących Czytelnika?

Tak Trudno powiedzieć Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy osoby (np. pacjenci, podopieczni) / populacja dotyczące Czytelnika różnią się na tyle znacząco od tych w badaniu, biorąc pod uwagę czynniki takie, jak wiek, płeć, pochodzenie etniczne i błąd spektrum (spectrum bias), że nie można zastosować rezultatów badania.

Komentarze:

.....

.....

CZĘŚĆ C Czy rezultaty badania mogą być przydatne w kontekście Czytelnika? (stosowalność / trafność zewnętrzna)

PYT 10 Czy badany test można zastosować do osób lub populacji interesujących Czytelnika?

Tak Trudno powiedzieć Nie

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- zasoby i koszty alternatywne (opportunity costs),
- poziom i dostępność wiedzy specjalistycznej niezbędnej do interpretacji testów,
- aktualną praktykę i dostępność usług (świadczeń).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ C Czy rezultaty badania mogą być przydatne w kontekście Czytelnika? (stosowalność / trafność zewnętrzna)

PYT 11 Czy wszystkie efekty / skutki / rezultaty (outcomes) były ważne (istotne, stosowalne) dla osoby lub populacji wziętej pod uwagę?

Tak Trudno powiedzieć Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy znajomość wyniku testu będzie miała wpływ na poprawę samopoczucia / na dobrostan (wellbeing) badanej osoby (np. pacjenta),
- czy znajomość wyniku testu doprowadzi do zmiany w postępowaniu wobec / u badanej osoby (np. klienta).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ C Czy rezultaty badania mogą być przydatne w kontekście Czytelnika? (stosowalność / trafność zewnętrzna)

PYT 12 Jaki byłby wpływ zastosowania badanego testu na osoby (np. pacjentów) / populację Czytelnika?

Komentarze:

.....
.....

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

